

Α ΜΕΡΟΣ: ΘΕΩΡΙΑ

ΓΕΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ/ ΔΙΚΑΙΟ ΤΩΝ ΕΜΠΟΡΩΝ/ ΔΙΚΑΙΟ ΤΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ/ΕΜΠΟΡΙΚΟ 1

- Τι περιλαμβάνει το Γενικό Εμπορικό Δίκαιο;

Περιλαμβάνει:

- α) Εμπορικές πράξεις
- β) Έμπορος
- γ) Εμπορική επιχείρηση
- δ) Εμπορική δημοσιότητα
- ε) Ειδικές εμπορικές συμβάσεις

- Γιατί είναι η αφετηρία του εμπορικού δικαίου;

Το Γενικό Εμπορικό Δίκαιο παρέχει τις βάσεις για την κατανόηση της οικονομικής δραστηριότητας, η οποία παρ' ότι είναι ιδιωτική και θα μπορούσε να εφαρμοσθεί ο ΑΚ, λόγω της ιδιαιτερότητας που παρουσιάζει ως δράση και της σημασίας που έχει στα εμπλεκόμενα μέρη και τους τρίτους υπάγεται σε ειδικούς κανόνες, του κανόνες του εμπορικού δικαίου.

ΕΜΠΟΡΙΚΟΤΗΤΑ – ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΕΜΠΟΡΙΚΟΤΗΤΟΣ

- Τι είναι εμπορικότητα;

Εμπορικότητα είναι χαρακτηρισμός μιας πράξης/δραστηριότητας ως εμπορικής και ενός προσώπου ως εμπόρου.

Δεν υπάρχει νομοθετικός ορισμός, αλλά με βάση την ερμηνευτική σύνδεση των πρωτότυπα εμπορικών πράξεων η θεωρία έχει καταλήξει κατ' αρχήν σε συγκεκριμένα στοιχεία που συναπαρτίζουν την εμπορικότητα (*κριτήριο εμπορικότητας*), τα οποία είναι σωρευτικά: α) η διαμεσολάβηση, β) πρόθεση κέρδους, γ) ο κίνδυνος και δ) η δράση σε αγορά.

κριτήριο εμπορικότητας

=

η ριψοκίνδυνη και με σκοπό κέρδους διαμεσολάβηση στην αγορά, ήτοι την κυκλοφορία των αγαθών, την παροχή υπηρεσιών και την κατανομή κινδύνων.

➤ Τι είναι σύστημα εμπορικότητας;

Είναι η νομοθετική μέθοδος με την οποία σε μια έννομη τάξη απονέμεται σε μια πράξη/μια δραστηριότητα ο χαρακτηρισμός της εμπορικής και σε ένα πρόσωπο ο χαρακτηρισμός του εμπόρου.

Τα συστήματα εμπορικότητας είναι:

Αντικειμενικό σύστημα (*Γαλλία*): ο εμπορικός χαρακτήρας μιας πράξης καθορίζεται αυθεντικά από τον νόμο (πρωτότυπα εμπορικές πράξεις)

Υποκειμενικό σύστημα (*Γερμανία*): η θεώρηση είναι προσωποκεντρική, η εμπορική ιδιότητα ενός προσώπου αποδίδεται εφ' όσον πληροί τα κριτήρια του νόμου, ανεξάρτητα από τις πράξεις που μετέρχεται, οι οποίες αποκτούν εμπορικό χαρακτήρα μεταγενέστερα και σε εξάρτηση με την ιδιότητα του προσώπου.

Σύστημα οργανωμένης εμπορικής επιχείρησης (*Ιταλία*): η εμπορικότητα χαρακτηρίζει την επιχείρηση· έτσι όποιος έχει επιχείρηση είναι έμπορος και καθίσταται εμπορική κάθε πράξη που διενεργείται στο πλαίσιο της συστηματικά οργανωμένης επιχείρησης.

➤ Γιατί μάς ενδιαφέρει το σύστημα εμπορικότητας;

Αφ' ενός από δογματικής απόψεως για να κατανοήσουμε πώς και για ποιον λόγο χαρακτηρίζεται μια πράξη εμπορική και ένα πρόσωπο ως έμπορος, κι αφ' ετέρου για να μπορούμε να επιλέξουμε και να εφαρμόσουμε το σωστό κριτήριο, κανόνα δικαίου, αρχή κλπ, για να κρίνουμε εάν μια πράξη είναι εμπορική ή όχι και ένα πρόσωπο έμπορος ή όχι, ώστε να την/τον συσχετίσουμε με τις αντίστοιχες έννομες συνέπειες (υποχρεώσεις - δικαιώματα).

➤ Ποιο είναι το ελληνικό σύστημα εμπορικότητας;

Η ελληνική δικαιοταξία ακολουθεί ένα μεικτό σύστημα, αφού εφαρμόζει και τα τρία συστήματα. Έτσι, το ελληνικό δίκαιο έχει ως αφετηρία τα δύο άρθρα που αυθεντικά ορίζονται οι πράξεις που είναι πρωτότυπα εμπορικές (άρθρα 2 και 3 β.δ. 2/14.5.1835). Έπειτα, ένα πρόσωπο αποκτά την εμπορική ιδιότητα εάν ασκεί κατά σύνηθες επάγγελμα εμπορικές πράξεις (άρθρο 1 ΕμπΝ). Τέλος, αναγνωρίζεται το σύστημα της οργανωμένης εμπορικής επιχείρησης, ώστε κάποιες πράξεις να αποκτούν εμπορικό χαρακτήρα εφ' όσον εντάσσονται στο πλαίσιο συστηματικά οργανωμένης επιχείρησης υπό την επιδίωξη κέρδους.

ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ

- Τι είναι εμπορικές πράξεις;

Η πράξη («*επιχείρηση*», «*εργασία*») που συνιστά μεταβολή στον εξωτερικό νομικό κόσμο (δικαιοπραξία ή έστω απλή νομική πράξη) και είτε καθορίζεται από τον ίδιο τον νόμο ως εμπορική (α. *πρωτότυπα εμπορική πράξη*) είτε λαμβάνει τον χαρακτηρισμό της εμπορικής (αποκτά εμπορικότητα), επειδή διενεργείται από πρόσωπο που φέρει την εμπορική ιδιότητα (έμπορο) (β.1. *παράγωγα εξ υποκειμένου εμπορική πράξη*) ή συνδέεται στενά με άλλη πρωτότυπα εμπορική πράξη (β.2. *παράγωγα εξ αντικειμένου εμπορική πράξη*).

- Ποια η συνέπεια χαρακτηρισμού μιας πράξεως ως εμπορικής;

Οι κυριότερες είναι:

α) η εφαρμογή της εμπορικής νομοθεσίας

β) η κατ' επάγγελμα διενέργεια τέτοιο οδηγεί στην απόκτηση από το πρόσωπο που τις ασκεί της εμπορικής ιδιότητας

γ) συντομότερη παραγραφή (250 περ. 1, 3, 4, 7, 9 ΑΚ)

δ) δυνατότητα εμμάρτυρης απόδειξης (393 § 1 σε συνδ. 394 § 1 περ. δ ΚΠολΔ)

ε) καθιέρωση ειδικότερων ταχύτερων διαδικασιών για επίλυση των σχετικών διαφορών (περιουσιακές διαφορές)

στ) δυνατότητα (908 § 1 ΚΠολΔ) ή και υποχρέωση (910 αρ. 3 ΚΠολΔ) κηρύξεως μιας οριστικής απόφασης ως προσωρινώς εκτελεστής

➤ Μπορούν να χαρακτηρισθούν όλες οι πράξεις ως εμπορικές;

Κάποιες εξαιρούνται κατ' αρχήν της εμπορικότητας (δεν μπορούν δηλαδή να προσλάβουν εμπορικό χαρακτήρα, να χαρακτηρισθούν εμπορικές):

1) πρωτογενής τομέας (κτηνοτροφία, γεωργία κλπ)

2) ακίνητα (ο νόμος μιλεί για «προϊόντα γης ή τέχνης»)

3) ελευθέρια επαγγέλματα και καλλιτεχνική δημιουργία

4) υπηρεσίες του Δημοσίου (εκτός εάν πρόκειται για Α.Ε. του Δημοσίου στο πλαίσιο της δράσης του κράτους ως fiscus)

➤ Ποιες είναι οι εμπορικές πράξεις;

I. ΠΡΩΤΟΤΥΠΑ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ:

Κατ' αρχήν όσες ορίζονται από τον νόμο. Αυτές είναι *πρωτότυπα εμπορικές πράξεις*. Ο νόμος που τις καθορίζει είναι το β.δ. 19.4/1.5.1835, και δη το άρθρο 2 για το χερσαίο εμπόριο και το άρθρο 3 για το θαλάσσιο εμπόριο, ενώ για το εναέριο εμπόριο ισχύει κατ' αναλογία νόμου το άρθρο 3 σε συνδ. με την δυνάμει του άρθρου 138 ν. 1813/1988 (Κ.Α.Δ.) ρητή παραπομπή στον Κ.Ι.Ν.Δ. σχετικά με την ασφάλιση κατά των αεροπορικών κινδύνων.

Βασική διαφοροποίηση άρθρου 2 από άρθρο 3: στο άρθρο 2 είναι περιοριστική η απαρίθμηση, ενώ στο άρθρο 3 είναι ενδεικτική!

A. Χερσαίο εμπόριο:

Άρθρο 2 β.δ. 19.4/1.5.1835: «Ο νόμος θεωρεί εμπορικός: τας αγοράς προϊόντων γης ή τέχνης, τας οποίας ήθελε κάμει τις, δια να μεταπωλήση ταύτα ακατέργαστα, ως τα ηγόρασεν, η κατειργασμένα και μεταποιημένα εις χειροτεχνήματα, είτε επί σκοπώ να

μισθώση απλώς την χρήση αυτών· πάσαν επιχείρησιν χειροτεχνιών, παραγγελίας ή μετακομίσεως δια γης ή δι' ύδατος· πάσαν επιχείρησιν προμηθείας, πρακτορείας, πλειστηριάσεως και δημοσίων θεαμάτων· όλας τας κολλυβιστικές, τραπεζιτικές και μεσιτικές εργασίας, όλας τας εργασίας των δημοσίων Τραπεζών· όλας τας μεταξύ εμπόρων και τραπεζιτών υποχρεώσεις· τας συναλλαγματικά και τας απο τόπου εις τόπον αποστολάς χρημάτων, οποιοιδήποτε και αν οι συναλλαττόμενοι».

A.1. Αγορά προς μεταπώληση

- τας αγοράς προϊόντων γης ή τέχνης, τας οποίας ήθελε κάμει τις, δια να μεταπωλήση ταύτα ακατέργαστα, ως τα ηγόρασεν, η κατειργασμένα και μεταποιημένα εις χειροτεχνήματα, είτε επι σκοπώ να μισθώση απλώς την χρήση αυτών

α) τας αγοράς:

- κάθε παράγωγη κτήση κυριότητας από επαχθή αιτία*
- όχι η πρωτότυπη κτήση (π.χ. εύρεση απολωλός κατά 1088 ΑΚ)*
- όχι η κτήση κυριότητας διά χαριστικής αιτίας*
- όχι η πρωτογενής παραγωγή γεωργικών προϊόντων*

β) προϊόντων γης ή τέχνης [...] ακατέργαστα, ως τα ηγόρασεν, ή κατειργασμένα και μεταποιημένα εις χειροτεχνήματα:

- μόνο κινητά πράγματα (948 εδ. β' + 947 § 2 ΑΚ)*
- όχι ακίνητα*
- με ή χωρίς επεξεργασία · άρα η μεταπώληση μπορεί να αφορά αυτούσια τα πράγματα είτε κατόπιν επεξεργασίας*
- να μην εξαιρούνται της εμπορικότητας*

γ) δια να μεταπωλήση ταύτα [...] είτε επί σκοπώ να μισθώση απλώς την χρήση αυτών

- *διά να* = για να = σκοπός μεταπώλησης ή εκμίσθωσης
- αρκεί η πρόθεση (σκοπός) – ζήτημα η απόδειξη σε περίπτωση εγκατάλειψης ή αδυναμίας πραγματοποίησης του σκοπού (το βάρος απόδειξης το φέρει ο επικαλούμενος την εμπορικότητα)
- εάν η μεταπώληση προηγείται της αγοράς, τότε θα πρόκειται για επιχείρηση προμηθείας

A.2. Επιχείρηση χειροτεχνίας

- *πάσαν επιχείρησιν χειροτεχνιών*

Η έναντι αμοιβής μετατροπή ή επεξεργασία ξένης πρώτης ύλης σε χρήσιμα πράγματα ή η επισκευή/ επιδιόρθωση ξένων πραγμάτων

- κρίσιμο στοιχείο: η κυριότητα της πρώτης ύλης να μην ανήκει στον χειροτέχνη (*ξένη πρώτη ύλη*) (κρατούσα γνώμη)
- ύλη: μόνο κινητά πράγματα (948 εδ. β' + 947 § 2 ΑΚ), αφού τα ακίνητα αποκλείονται

A.3. Επιχείρηση παραγγελίας

- [*ενν. πάσαν επιχείρησιν*] παραγγελίας

Άρθρο 90 ΕμπΝ: «*Παραγγελιοδόχος είναι όστις ενεργεί υπό το ιδιόν του ή υπό εταιρικόν όνομα προς λογαριασμόν ενός τινός παραγγελέως*»

Η έναντι αμοιβής ανάληψη υποχρέωσης από ένα πρόσωπο (*παραγγελιοδόχος*) να συνάψει με τρίτο σύμβαση στο όνομά του, αλλά για λογαριασμό άλλου προσώπου (*παραγγελέας*)

- η επιχείρηση παραγγελίας καταλαμβάνει μόνο δικαιπραξίες, όχι υλικές πράξεις· εάν πρόκειται για υλική πράξη, τότε συντρέχει επιχείρηση πρακτορείας
- συνιστά περίπτωση έμμεσης αντιπροσώπευσης

- είναι αμφιμερώς εμπορική: εμπορικές πράξεις είναι και η ανάθεση σε παραγγελιοδόχο από τον παραγγελέα όσο και η τέλεση της δικαιοπραξίας από τον παραγγελιοδόχο

A.4. Επιχείρηση μετακομίσεως (μεταφοράς)

- [ενν. *πάσαν επιχείρησιν*] μετακομίσεως δια γης ή δι' ύδατος

Η έναντι ανταλλάγματος μεταφορά προσώπων ή πραγμάτων με οποιοδήποτε μέσο στην στεριά ή τα εσωτερικά ύδατα

- στα ύδατα δεν περιλαμβάνονται οι θάλασσες, αφού γίνεται ειδική αναφορά για τις θαλάσσιες μεταφορές

- βασικά πρόσωπα: α) αποστολέας/φορτωτής, β) μεταφορέας/αγωγιότης, γ) παραλήπτης

- δυνατόν να υπάρχει και ως ενδιάμεσο πρόσωπο ο παραγγελιοδόχος μεταφοράς (αναλαμβάνει έναντι ανταλλάγματος να εξεύρει τον μεταφορέα με τον οποίο συνάπτει προσωπικά ο ίδιος σύμβαση μεταφοράς)

- είναι αμφιμερώς εμπορική πράξη

- 102 – 107 ΕμπΝ + διεθνείς συμβάσεις

A.5. Επιχείρηση προμηθείας

- *πάσαν επιχείρησιν προμηθείας*

Η έναντι ανταλλάγματος παροχή πράγματος σε χρόνο μεταγενέστερο της συμφωνίας

- πράγμα = μόνο κινητά πράγματα (948 εδ. β' + 947 § 2 ΑΚ)

A.6. Επιχείρηση πρακτορείας

- [ενν. *πάσαν επιχείρησιν*] πρακτορείας

Η έναντι ανταλλάγματος επιμέλεια παροχής υπηρεσιών σε τρίτους (υπηρεσία: κάθε διεκπεραίωση ξένων υποθέσεων)

- διαφέρει από την παραγγελία: α) αντικείμενο της πρακτορείας είναι και οι δικαιοπραξίες και οι υλικές πράξεις, β) στην πρακτορεία οι πράξεις διενεργούνται από τον πράκτορα στο όνομα και για λογαριασμό του πρακτορευομένου (άμεση αντιπροσώπευση)

A.7. Επιχείρηση πλειστηριάσεως

- [ενν. *πάσαν επιχείρησιν*] πλειστηριάσεως

Η οργάνωση και η διενέργεια (πλειοδοτικού ή μειοδοτικού) διαγωνισμού πώλησης ή αγοράς κινητών πραγμάτων

- είναι αμφιμερώς εμπορική πράξη (τόσο η ανάθεση όσο και η διενέργεια καθ' αυτήν είναι εμπορικές)

A.8. Επιχείρηση δημοσίων θεαμάτων

- [ενν. *πάσαν επιχείρησιν*] δημοσίων θεαμάτων

Η έναντι ανταλλάγματος ανάληψη της παροχής προς το κοινό κάθε μορφής ψυχαγωγίας ή διασκέδασης

- είναι αμφιμερώς εμπορική πράξη

A.9. Τραπεζικές και κολλυβιστικές εργασίες

- *όλας τας κολλυβιστικάς, τραπεζικάς [...] εργασίας [...], όλας τας εργασίας των δημοσίων Τραπεζών· όλας τας μεταξύ εμπόρων και τραπεζιτών υποχρεώσεις*

Τραπεζικές εργασίες: όλες οι πράξεις που τελούνται από πιστωτικά ή χρηματοδοτικά ιδρύματα

Κόλλυβος/κόλλυβον: νόμισμα μικρής αξίας – κολλυβιστής (αργυραμοιβός, σαράφης): αυτός που κάνει ανταλλαγές νομισμάτων έναντι κέρδους

Κολλυβιστικές εργασίες: η αγορά και πώληση συναλλάγματος έναντι κέρδους

- πλέον επειδή αυτά τα ιδρύματα και τα ανταλλακτήρια συναλλάγματος απαιτείται να έχουν την νομική μορφή της Α.Ε., οι σχετικές εργασίες έχουν ούτως ή άλλως εμπορικό χαρακτήρα λόγω του υποκειμένου που τις διενεργεί

A.10. Επιχείρηση μεσιτείας

- *όλας τας [...] μεσιτικές εργασίας*

Η έναντι αμοιβής μεσολάβηση για σύναψη σύμβασης ή υπόδειξη ευκαιρίας προς σύναψη σύμβασης

- μεσολάβηση: κάθε παρεμβατική ενέργεια (π.χ. διεξαγωγή διαπραγματεύσεων, καθορισμός συναντήσεων των ενδιαφερομένων κλπ)

- υπόδειξη ευκαιρίας: ενημέρωση του εντολέως από τον μεσίτη για την ύπαρξη συγκεκριμένης και άγνωστης προηγουμένως δυνατότητας σύναψης συμβάσεως

- 703 επ. ΑΚ

A.11. Συναλλαγματική και χρηματική αποστολή

- *τας συναλλαγματικές και τας από τόπου εις τόπον αποστολάς χρημάτων, οποιοδήποτε και αν οι συναλλαττόμενοι*

Η έναντι ανταλλάγματος διατόπια μεταφορά χρημάτων και κάθε πράξη σχετική με την συναλλαγματική (έκδοση, αποδοχή, οπισθογράφηση, τριτεγγύηση)

Η συναλλαγματική προβλέφθηκε πλάι στην διατόπια μεταφορά χρημάτων, επειδή τότε η συναλλαγματική χαρακτηριζόταν από την απόσταση μεταξύ των συναλλαγέντων και λειτουργούσε ως μέθοδος μεταφοράς χρημάτων ή για τη παράκαμψη αναγόρευσης τόκου

- Αποστολή χρημάτων: κάθε μέθοδος διά της οποίας είναι δυνατή η ανάληψη από ένα πρόσωπο χρηματικού ποσού σε διαφορετικό τόπο από τον τόπο που το ποσό αυτό παραδόθηκε αρχικά (π.χ. τραπεζικό έμβασμα)

Κατά την κρατούσα γνώμη η μεταφορά αυτούσιου χρηματικού ποσού πλέον υπάγεται στην μετακόμιση

- οι ενοχές από συναλλαγματική είναι εμπορικές πράξεις βάσει του άρθρου 79 ν. 5325/1932

- οι πράξεις επί συναλλαγματικής είναι αμφιμερώς εμπορικές πράξεις

B. Θαλάσσιο εμπόριο:

Άρθρο 3 β.δ. 19.4/1.5.1835: «Ο νόμος θεωρεί επίσης πράξεις εμπορικής: πάσαν επιχείρησιν κατασκευής και πάσαν αγοράν, πώλησιν ή μεταπώλησιν πλοίων, προς την εντός ή εκτός Κράτους ναυτιλίαν χρησίμων· όλας τας θαλασσίους αποστολάς· πάσαν αγοράν ή πώλησιν αρμένων, εξαρτίων και ζωοτροφιών· πάσαν ναύλωσιν· παν ναυτικόν δάνειον, όλα τα περί ασφαλειών συναλλάγματα και όσα άλλα αφορώσι την ναυτικήν εμπορίαν· όλας τας περί μισθώσεως του πληρώματος συμφωνίας και συμβάσεις· όλας τας προς υπηρεσίαν εμπορικών πλοίων μισθώσεις ναυτικών».

B.1. Κατασκευή πλοίου

- πάσαν επιχείρησιν κατασκευής [ενν. πλοίων]

Πρόκειται για την ναυπήγηση πλοίου

- πλοίο: ό,τι ορίζεται στο άρθρο 1 ΚΙΝΔ και στο άρθρο 3 ΚΔΝΔ

B.2. Μεταβίβαση πλοίου

- πάσαν αγοράν, πώλησιν ή μεταπώλησιν πλοίων, προς την εντός ή εκτός Κράτους ναυτιλίαν χρησίμων

Η μεταβίβαση πλοίου ανεξάρτητα από την πρόθεση μεταπώλησης

- γίνεται δεκτό ότι και η επισκευή πλοίου εντάσσεται εδώ

B.3. Θαλάσσιες αποστολές

- *όλας τας θαλασσίους αποστολάς*

Η έναντι ανταλλάγματος ανάληψη υποχρέωσης για διεκπεραίωση ορισμένου έργου στην θάλασσα ή μέσω αυτής

B.4. Αγορά ή πώληση

- *πάσαν αγοράν ή πώλησιν αρμένων, εξαρτίων και ζωοτροφιών*

Η αγορά, η πώληση και η μεταπώληση των πραγμάτων που αναφέρει ο νόμος

- *άρμενο*: το πανί, το ιστίο και συνεκδοχικά το σύνολο των πανιών, καταρτιών και σχοινιών ενός ιστιοφόρου (στον πληθυντικό περιλαμβάνει ολόκληρη την αρματοσιά του πλοίου)
- *εξάρτιο/ εξάρτι/ζάρτι*: τα σχοινιά που είναι δεμένα σε σταθερά σημεία του πλοίου και χρησιμεύουν για την στήριξη των ιστών, το σύνολο των σκευών που χρειάζονται στην ιστιοπλοΐα (περιλαμβάνονται τα συστατικά μέρη και τα παραρτήματα της σκευής του πλοίου)

B.5. Ναύλωση πλοίου

- *πάσαν ναύλωσιν*

Η έναντι ανταλλάγματος (μισθώματος) παραχώρηση μέρους ή όλου του πλοίου για μεταφορά προσώπων ή πραγμάτων

B.6. Ναυτικό δάνειο

- *παν ναυτικόν δάνειον*

Το δάνειο που συνδέεται άμεσα με την θαλάσσια εμπορία, ιδίως εν όψει πλου ενός πλοίου ή για να συνεχίσει τον πλου του

- *όχι δάνειο για την αγορά πλοίου*

B.7. Ναυτική ασφάλεια

- όλα τα περί ασφαλειών συναλλάγματα

Η σύμβαση θαλάσσιας ασφάλισης ή αντασφάλισης για το πλοίο, ή τον ναύλο ή τους επιβάτες

B.8. Μίσθωση του πληρώματος

- όλα τα περί μισθώσεως του πληρώματος συμφωνίας και συμβάσεις· όλες τας προς υπηρεσίαν εμπορικών πλοίων μισθώσεις ναυτικών

B.9. Γενική ρήτρα

- και όσα άλλα αφορώσι την ναυτικήν εμπορίαν

Γ. Εναέριο εμπόριο

Καίτοι δεν περιλαμβάνονται στο β.δ. οι πράξεις του εναερίου εμπορίου, το δικαιολογημένο αυτό κενό αναπληρώνεται με αναλογία νόμου, ώστε αντίστοιχα προς αυτές του θαλασσίου εμπορίου θεωρούνται εμπορικές και οι πράξεις του εναερίου εμπορίου.

Δ. Άλλες πρωτότυπα εμπορικές πράξεις

Δ.1. Εκ του νόμου

Προβλέπονται και κατ' ιδίαν εμπορικές πράξεις σε ορισμένους νόμους, π.χ. η ανάληψη υποχρέωσης από επιταγή (ά. 59 ν. 5960/1933), η ανάληψη υποχρέωσης από γραμματίο εις διαταγήν (ά. 89 και 79 ν. 5325/1932), η τραπεζική ενέγγυα πίστωση (ά. 25 ν.δ. 17.7/13.8.1923), η σύμβαση χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing), η πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων (factoring) κλπ

Δ.2. Κατ' αναλογία

Στην θεωρία γίνεται δεκτό ότι πέρα από τις πράξεις του εναερίου εμπορίου που κατ' αναλογία νόμου θεωρούνται εμπορικές, αναλογικά πρωτότυπα εμπορικές πράξεις πρέπει να θεωρηθούν και άλλες πράξεις της σύγχρονης οικονομικής (εμπορικής) ζωής, όπως π.χ. η εγγυητική επιστολή σε πρώτη ζήτηση κλπ.

II. ΠΑΡΑΓΩΓΑ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ:

Πέρα από όσες ορίζονται ως εμπορικές πράξεις από τον ίδιο τον νόμο (πρωτότυπα), υπάρχουν πράξεις που αποκτούν εμπορικότητα διαζευκτικά: α) είτε λόγω της διενέργειάς του από έμπορο (παράγωγα εξ υποκειμένου εμπορικές πράξεις), β) είτε λόγω της στενής σύνδεσής τους με άλλη πρωτότυπα εμπορική πράξη (παράγωγα εξ αντικειμένου εμπορική πράξη) – δεν καταλαμβάνονται πράξεις που από την φύση του δεν μπορεί να είναι εμπορικές (μνηστεία, γάμος, διανομή κληρονομίας κλπ)

α) παράγωγα εξ υποκειμένου εμπορική πράξη: η αστική πράξη που αποκτά εμπορικότητα (καθίσταται εμπορική), επειδή διενεργείται από έμπορο ως βοηθητική της εμπορικής δραστηριότητός του

η αρχή της παράγωγης εξ υποκειμένου εμπορικότητας απορρέει από το άρθρο 2 β.δ. 2/14.5.1985 («όλας τας μεταξύ εμπόρων και τραπεζιτών υποχρεώσεις») και από το άρθρο 8 εδ. β' β.δ. 2/14.5.1985 (τεκμήριο εμπορικότητας), ώστε πλέον να έχει αναχθεί σε καθολική αρχή του εμπορικού δικαίου

- τεκμήριο εμπορικότητας:

άρθρο 8 β.δ. 2/14.5.1835: *«Δεν υπάγονται εις την αρμοδιότητα των εμποροδικείων αι κατά ιδιοκτημόνων, γεωργών, αμπελουργών αγωγαί περί πωλήσεως των από των κτημάτων αυτών προϊόντων, ουδέ αι κατ' εμπόρων περί πληρωμής προϊόντων γης ή πραγματειών, ηγορασμένων προς ιδίαν αυτών χρήσιν. Τα γραμμάτια όμως τα παρ' εμπόρων υπογεγραμμένα θεωρούνται ως ένεκα του εμπορίου αυτών γενόμενα, εάν άλλη τις αιτία δεν υπάρχει ρητώς εκπεφρασμένη εις αυτά»*

εάν ο έμπορος δεν αποδείξει ότι μια πράξη του ή συναλλαγή του δεν αφορούσε στην εμπορία του, τότε τεκμαίρεται (θεωρείται) ότι αφορούσε την εμπορία του αυτή κι άρα είναι συνεπακόλουθα εμπορική (μαχητό τεκμήριο)

*το τεκμήριο εμπορικότητας δεν εφαρμόζεται αντίστροφα: δεν μπορεί επειδή μια πράξη που είναι πρωτότυπα εμπορική να καταστεί αστική επειδή «ανταποδείχθηκε» από τον έμπορο ότι διενεργήθηκε για αστική αιτία (π.χ. μια συναλλαγματική)

β) παράγωγα εξ αντικειμένου εμπορική πράξη: η αστική πράξη που συνδέεται (συν. οικονομικά) με κύρια εμπορική πράξη και ως παρεπόμενη ή βοηθητική αυτής αποκτά (ελκύει) κι αυτή εμπορικότητα (αρχή του παρεπομένου)

*η αρχή του παρεπομένου, αντίθετα από το τεκμήριο εμπορικότητας, ισχύει και αντίστροφα: μια κύρια αστική πράξη καθιστά αστική και την πρωτότυπα εμπορική πράξη που διενεργήθηκε ως βοηθητική αυτής

ΕΜΠΟΡΟΣ – ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΙΔΙΟΤΗΤΑ – ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ

➤ Τι είναι εμπορική ιδιότητα;

Είναι το ιδιαίτερο γνώρισμα της εμπορικότητας, που εάν το έχει κάποιος ή κάποια πράξη επέρχονται ορισμένες ειδικές συνέπειες, οι οποίες δεν επέρχονται σε άλλα πρόσωπα ή πράξεις (αστικές).

➤ Τι είναι η εμπορική ικανότητα;

Είναι η συνδρομή κάποιων προϋποθέσεων που τίθενται από τον νόμο σε ένα πρόσωπο, για να μπορεί (δυνητικά) να αποκτήσει την εμπορική ιδιότητα (η ικανότητα για την κτήση της εμπορικής ιδιότητας). Η εμπορική ικανότητα ταυτίζεται με την δικαιοπρακτική ικανότητα (18^ο έτος – 127 ΑΚ)

➤ Πώς αποκτάται η εμπορική ιδιότητα;

Η απόκτηση της εμπορικής ιδιότητας διαφέρει ανάλογα με το εάν ένα πρόσωπο είναι φυσικό ή νομικό, αφού ακολουθείται διαφορετικό σύστημα κτήσης εμπορικής ιδιότητας.

A. Πρωτότυπος τρόπος:

α) ουσιαστικό σύστημα κτήσης εμπορικής ιδιότητας:

- ά. 1 ΕμπΝ «*Εμποροι είναι όσοι μετέρχονται πράξεις εμπορικάς και κύριον επάγγελμα έχουν την εμπορίαν*»

- απαιτείται η διενέργεια από ένα φυσικό πρόσωπο πρωτότυπα εμπορικών πράξεων κατά σύνηθες (όχι αποκλειστικό) επάγγελμα

- επάγγελμα : δραστηριότητα που σκοπό έχει τον βιοπορισμό

- διενέργεια των πράξεων πρέπει να είναι συστηματική, ήτοι με κάποια σταθερότητα, χωρίς να είναι απαραίτητο να γίνεται αδιάκοπα

- με το ουσιαστικό σύστημα αποκτούν εμπορική ιδιότητα: α) τα φυσικά πρόσωπα, β) τα νομικά πρόσωπα που δεν αποκτούν με βάση το τυπικό κριτήριο και επιδιώκουν εμπορικό σκοπό (δηλ. Ο.Ε., Ε.Ε., αστική εταιρεία 784 ΑΚ)

β) τυπικό σύστημα κτήσης εμπορικής ιδιότητας:

- η εμπορική ιδιότητα αποκτάται από το πρόσωπο που πληροί τις προϋποθέσεις του νόμου, ανεξάρτητα από το εάν διενεργεί ή όχι εμπορικές πράξεις (δηλ. Α.Ε., Ε.Π.Ε., Ι.Κ.Ε., ναυτική εταιρεία, συνεταιρισμοί κλπ)

Β. Παράγωγος τρόπος:

- ο ομόρρυθμος εταίρος Ο.Ε. ή Ε.Ε. αποκτά την εμπορική ιδιότητα λόγω της ανάληψης κινδύνων (απεριόριστη, εις ολόκληρον, παράλληλη ευθύνη) (κρατούσα γνώμη)· ΟΜΩΣ η άποψη αυτή φαίνεται σταδιακά να αλλάζει και να επικρατεί η (ορθή) άποψη ότι, όπως οι λοιποί εταίροι και μέτοχοι εταιρειών, έτσι και ο ομόρρυθμος εταίρος δεν είναι έμπορος: αυτό προκύπτει από τις αλλαγές του νομοθέτη σε σχετικά νομοθετήματα σχετικά με τον ομόρρυθμο εταίρο: δεν εγγράφεται πλέον στο Γ.Ε.ΜΗ. (εξ αντιδιαστολής από το άρθρο 16 ν. 4919/2022)· δεν συμπτωχεύει με την κήρυξη της πτώχευσης της ομόρρυθμης εταιρείας.

➤ Υπάρχουν ασυμβίβαστα με την εμπορική ιδιότητα;

Ορισμένα επαγγέλματα είναι ασυμβίβαστα βάσει νόμου. Η άσκηση εμπορικών πράξεων από πρόσωπο με ασυμβίβαστο οδηγεί μεν σε απόκτηση της εμπορικής

ιδιότητα, πλην όμως επιφέρει συνήθως πειθαρχικές ευθύνες σχετικά με την άσκηση του επαγγέλματος ή λειτουργημάτων του.

- δικηγόροι, δικαστές, δημόσιοι υπάλληλοι, ορκωτοί λογιστές – ελεγκτές κλπ

➤ Πώς αρχίζει η εμπορική ιδιότητα;

Εξαρτάται από το σύστημα με το οποίο αποκτάται:

- *Ουσιαστικό σύστημα:* με την έμπρακτη εκδήλωση έστω της πρόθεσης της κατ' επάγγελμα διενέργειας εμπορικών πράξεων

- *Τυπικό σύστημα:* με την πλήρωση των προϋποθέσεων του νόμου (π.χ. καταχώριση στο Γ.Ε.ΜΗ. επί κεφαλαιουχικών εταιρειών)

➤ Πώς απόλλυται η εμπορική ιδιότητα;

Εξαρτάται από το σύστημα απόκτησης εμπορικής ιδιότητας:

- *ουσιαστικό σύστημα:* όταν έμπρακτα παύσουν την κατ' επάγγελμα διενέργεια εμπορικών πράξεων ή απολέσουν την εμπορική ικανότητα (καταστούν ανίκανοι προς δικαιοπραξία), και πάντως με τον θάνατο

- *τυπικό σύστημα:* παύει να υπάρχει μαζί με την παύση ύπαρξης του ιδίου του νομικού προσώπου (άρα παύση της εμπορικής ιδιότητας και παύση της ύπαρξης της προσωπικότητας εδώ συμπίπτουν)

➤ Ποιες είναι οι συνέπειες της εμπορικής ιδιότητας;

Οι κυριότερες είναι:

α) εμπορική επωνυμία

β) υποχρέωση εγγραφής στο Γ.Ε.ΜΗ. (4919/2022)

γ) υποχρέωση εγγραφής σε επιμελητήριο (ν. 4497/2017)

δ) ειδική επαγγελματική κατοικία (έδρα) (51 εδ. γ' ΑΚ)

ε) υποχρεωτική τήρηση εμπορικών βιβλίων (ΕμπΝ συνδ. ν. 4308/2014)

στ) δυνατότητα έκδοσης ορισμένων αξιογράφων

ζ) επέκταση της εμπορικότητας και σε πράξεις που δεν είναι πρωτότυπα εμπορικές (παράγωγή εξ υποκειμένου εμπορικότητα, τεκμήριο εμπορικότητας)

➤ Χωλή εμπορικότητα

Η πρόσδοση μερικής εμπορικής ιδιότητας σε ένα πρόσωπο κατά το ουσιαστικό σύστημα, κυρίως των δυσμενών συνεπειών αυτής, χωρίς να είναι δυνατή η επίκληση από το πρόσωπο αυτό των ευμενών συνεπειών της εμπορικής ιδιότητας

- *παρένθετος έμπορος (αχυράνθρωπος)*: εμπορεύεται στο όνομά του, αλλά για λογαριασμό άλλου (του κρυπτόμενου) υπό τις οδηγίες του· δεν απαγορεύεται, μπορεί δε να αποτελεί σύμβαση παραγγελίας – εάν ο σκοπός πρόταξης του παρενθέτου προσώπου είναι μεμπτός, τότε ο παρένθετος έμπορος (ως πραγματικός έμπορος) φέρει όλες τις συνέπειες την εμπορικής ιδιότητας, ενώ ο κρυπτόμενος έμπορος φέρει κι αυτός μεν συνέπειες της εμπορικής ιδιότητας, αλλά μόνον τις δυσμενείς τέτοιες

- *κρυπτόμενος έμπορος*: είναι ο πραγματικός κύριος των υποθέσεων και πράξεων τις οποίες αναλαμβάνει και διενεργεί ο παρένθετος έμπορος· εάν ο σκοπός της πρόταξης του παρενθέτου προσώπου είναι μεμπτός, τότε ο κρυπτόμενος έμπορος φέρει τις δυσμενείς συνέπειες της εμπορικής ιδιότητας

- *φαινόμενος έμπορος*: εμφανίζεται στις συναλλαγές σαν έμπορος, αλλά δεν είναι στην πραγματικότητα (π.χ. λέει φυσικό πρόσωπο ότι είναι έμπορος για να αυτοπροβληθεί· έχει καταχωρισθεί στο ΓΕΜΗ, Ο.Ε. ή Ε.Ε. δεν ασκεί εμπορικές πράξεις κλπ)

- *η κτήση εμπορικής ιδιότητας διά της άρσης αυτοτελείας του νομικού προσώπου*: όταν η νομική προσωπικότητα κι έτσι η αρχή του χωρισμού μεταξύ ν.π. και φ.π. επιλέχθηκαν από ένα πρόσωπο με σκοπό να νομιμοποιηθεί αποτέλεσμα που αντίκειται στην καλή πίστη και τα χρηστά ήθη (κατάχρηση της νομικής προσωπικότητας), τότε αίρεται η αυτοτέλεια της νομικής προσωπικότητας και

επεκτείνεται η εμπορικότητα και στο πρόσωπο που είναι μέλος της εταιρείας (κυρίαρχος ή μοναδικός εταίρος ή μέτοχος), το οποίο ευθύνεται παράλληλα και εις ολόκληρον με το νομικό πρόσωπο και επέρχονται σε αυτό όλες οι δυσμενείς συνέπειες της εμπορικής ιδιότητος

- *μη καταχωρισθείς στο Γ.Ε.ΜΗ.:* εάν υπόχρεος σε καταχώριση στο Γ.Ε.ΜΗ. δεν τηρήσει την δημοσιότητα, τότε δεν μπορεί να αντιτάξει στους τρίτους τις πράξεις και τα στοιχεία για τα οποία δεν τηρήθηκε η δημοσιότητα, εκτός εάν αποδείξει ότι οι τρίτοι τα γνώριζαν (άρθρο 19 § 1 ν. 4919/2022). οι τρίτοι, όμως, μπορούν να επικαλούνται πράξεις ή στοιχεία για τα οποία δεν έχουν ακόμη ολοκληρωθεί οι διατυπώσεις δημοσιότητας, εκτός εάν η έλλειψη δημοσιότητας καθιστά τις πράξεις ή τα στοιχεία ανίσχυρα (άρθρο 19 § 3 ν. 4919/2022)

ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

➤ Τι ορίζεται ως επιχείρηση;

Επιχείρηση είναι ένα σύνολο πραγμάτων, εννόμων σχέσεων (δικαιωμάτων και υποχρεώσεων), πραγματικών καταστάσεων και σχέσεων που οργανώνονται γύρω από τον φορέα της (φυσικό ή νομικό πρόσωπο) για την επιδίωξη οικονομικού σκοπού

➤ Η επιχείρηση είναι υποκείμενο ή αντικείμενο του δικαίου;

Η επιχείρηση ως ένα σύνολο πραγμάτων, εννόμων σχέσεων (δικαιωμάτων και υποχρεώσεων) και καταστάσεων είναι αντικείμενο του δικαίου και όχι υποκείμενο. Υποκείμενο και άρα φορέας της επιχείρησης είναι τα κατ' εξοχήν υποκείμενα δικαίου (φυσικό πρόσωπο που ασκεί εμπορία = ατομική επιχείρηση) (νομικό πρόσωπο που ασκεί εμπορία = εταιρική επιχείρηση/εταιρεία)

ΓΕΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΜΗΤΡΩΟ (Γ.Ε.ΜΗ.)

➤ Τι είναι το Γ.Ε.ΜΗ.;

Είναι ένα οργανωμένο πληροφοριακό σύστημα με την μορφή βάσης δεδομένων στο οποίο τηρούνται ψηφιακά οι μερίδες των υποχρέων και καταχωρίζονται και

δημοσιεύονται οι σχετικές πράξεις, αποτελώντας έτσι το εθνικό μητρώο εμπορικής δημοσιότητας

ν. 3419/2005 → ν. 4441/2016 σε συνδ. με α. 85 – 114 ν. 4635/2019 (κατήργησε ν. 3419/2015 → ν. 4919/2022

➤ Πού τηρείται το Γ.Ε.ΜΗ.;

Τηρείται στα κατά τόπους επιμελητήρια και εποπτεύεται από την Κεντρική Ένωση Επιμελητηρίων Ελλάδας

➤ Υπόχρεοι εγγραφής στο Γ.Ε.ΜΗ.

Σύμφωνα με το άρθρο 16 § 1 ν. 4919/2022 εγγράφονται υποχρεωτικά μεταξύ άλλων:

α) η Ανώνυμη Εταιρεία,

β) η Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης,

γ) η Ιδιωτική Κεφαλαιουχική Εταιρεία,

δ) η Ομόρρυθμη και Ετερόρρυθμη (απλή ή κατά μετοχές) Εταιρεία,

ε) ο Αστικός Συνεταιρισμός,

[...]

η) η Αστική Εταιρεία με οικονομικό σκοπό του άρθρου 784 ΑΚ και του άρθρου 270 του ν. 4072/2012,

[...]

ιβ) τα υποκαταστήματα ή πρακτορεία που διατηρούν στην ημεδαπή οι αλλοδαπές εταιρείες με τη μορφή της ανώνυμης εταιρείας, της εταιρείας περιορισμένης ευθύνης και της ετερόρρυθμης κατά μετοχές εταιρείας που έχουν την έδρα τους σε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ),

ιγ) τα υποκαταστήματα ή τα πρακτορεία που διατηρούν στην ημεδαπή οι αλλοδαπές εταιρείες που έχουν έδρα σε τρίτη χώρα και έχουν νομική μορφή ανάλογη με εκείνη των αλλοδαπών εταιρειών που αναφέρεται στην περ. ιβ),

ιδ) τα υποκαταστήματα ή τα πρακτορεία, μέσω των οποίων ενεργούν εμπορικές πράξεις στην ημεδαπή τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή ενώσεις προσώπων που έχουν την κύρια εγκατάσταση ή την έδρα τους στην αλλοδαπή και δεν εμπίπτουν στις περ. ιβ) και ιγ),

ιε) η κοινοπραξία του άρθρου 293 του ν. 4072/2012,

ιστ) οι ατομικές επιχειρήσεις με εγκατάσταση στην ημεδαπή και σκοπό το κέρδος που: ιστα) διενεργούν εμπορικές πράξεις στο όνομά τους, κατά σύνηθες επάγγελμα, ή ιστβ) διαθέτουν αγαθά ή υπηρεσίες ή διαμεσολαβούν στη διάθεση αυτών με επιχειρηματικό κίνδυνο, μέσω οργανωμένης υποδομής ή μέσω εκμετάλλευσης της εργασίας τρίτων προσώπων.

➤ Καταχώριση στο Γ.Ε.ΜΗ.;

Η εμπορική δημοσιότητα πραγματοποιείται με α) την εγγραφή ή καταχώριση αυτών στο Γ.Ε.ΜΗ., και β) την ταυτόχρονη δημοσίευση, στον διαδικτυακό τόπο του Γ.Ε.ΜΗ., κατά περίπτωση, είτε εν συνόλω, είτε εν μέρει, της πράξης ή του στοιχείου που καταχωρίστηκε, είτε με μνεία για την καταχώριση πράξεων και στοιχείων για τα οποία προβλέπεται υποχρέωση εμπορικής δημοσιότητας (άρθρο 17 ν. 4919/2022)

➤ Ποιες οι συνέπειες δημοσιότητας (εγγραφής, δημοσίευσης πράξεων, διαγραφής) στο Γ.Ε.ΜΗ.;

- τα υπόχρεα σε εγγραφή νομικά πρόσωπα αποκτούν νομική προσωπικότητα από την καταχώριση και δημοσίευση στο Γ.Ε.ΜΗ. (άρθρο 18 ν. 4919/2022) (συστατική δημοσιότητα)

- σε ό,τι αφορά στις προσωπικές εταιρείες πρέπει να προσεχθεί το άρθρο 251 § 3 ν. 4072/2012, ενώ δεν πρέπει να συγχέεται η κτήση νομική προσωπικότητας διά της δημοσιότητας από την κτήση της εμπορικής ιδιότητας, η οποία στην περίπτωση των

προσωπικών εταιρειών είναι ανεξάρτητη από την τήρηση των διατυπώσεων δημοσιότητας

- από την καταχώριση και δημοσίευση στο Γ.Ε.ΜΗ. επέρχονται και τα έννομα αποτελέσματα της τροποποίησης του καταστατικού του νομικού προσώπου, της συγχώνευσης, της διάσπασης ή της μετατροπής του, της λύσης του, της αναβίωσής του και της απώλειας της νομικής προσωπικότητας

- οι υπόχρεοι σε εγγραφή/δημοσιότητα στο Γ.Ε.ΜΗ. δεν μπορούν να αντιτάξουν στους τρίτους τις πράξεις και τα στοιχεία για τα οποία δεν τηρήθηκαν οι διατυπώσεις δημοσίευσης, εκτός αν αποδείξουν ότι οι τρίτοι τα γνώριζαν (19 § 1 ν. 4919/2022)

- οι τρίτοι μπορούν να επικαλούνται πράξεις ή στοιχεία για τα οποία δεν έχουν ακόμη ολοκληρωθεί οι διατυπώσεις δημοσιότητας, σύμφωνα με τα ανωτέρω, εκτός εάν η έλλειψη δημοσιότητας καθιστά τις πράξεις ή τα στοιχεία ανίσχυρα (19 § 3 ν. 4919/2022)

- αν υπάρχει διάσταση μεταξύ της ημέρας καταχώρισης και της ημέρας δημοσίευσης, ως ημέρα καταχώρισης για τις αποσβεστικές προθεσμίες άσκησης ένδικων μέσων και βοηθημάτων λογίζεται η ημέρα δημοσίευσης (19 § 4 ν. 4919/2022)

➤ Διαγραφή από το Γ.Ε.ΜΗ.

Άρθρο 28 ν. 4919/2022:

- το φυσικό πρόσωπο διαγράφεται από το Γ.Ε.ΜΗ.:

α) είτε με τη διακοπή εργασιών του που πραγματοποιείται στην αρμόδια Δ.Ο.Υ., οπότε η αρμόδια Υ.Γ.Ε.ΜΗ. ενημερώνεται είτε ηλεκτρονικά μέσω διασύνδεσης του συστήματος TAXISnet και του πληροφοριακού συστήματος του Γ.Ε.ΜΗ. είτε με την προσκόμιση του εντύπου διακοπής εργασιών από τον υπόχρεο,

β) είτε με την οριστική απώλεια των προϋποθέσεων εγγραφής του, οπότε η διαγραφή διενεργείται κατόπιν υποβολής στην αρμόδια Υ.Γ.Ε.ΜΗ. δήλωσης του ν. 1599/1986 από τον υπόχρεο ή από όποιον έχει έννομο συμφέρον και φέρει το βάρος απόδειξης της οριστικής απώλειας των προϋποθέσεων εγγραφής,

γ) είτε με τον θάνατό του ή την κήρυξή του σε αφάνεια, οπότε η διαγραφή διενεργείται με την προσκόμιση από οποιονδήποτε έχει έννομο συμφέρον, της ληξιαρχικής πράξης θανάτου ή της τελεσίδικης απόφασης κήρυξης σε αφάνεια, και του πιστοποιητικού δημοσίευσής της, σύμφωνα με το άρθρο 47 ΑΚ,

δ) είτε με την υποβολή του σε πλήρη ή μερική στερητική δικαστική συμπαράσταση, που το καθιστά ανίκανο για δικαιοπραξίες σχετικές με την εμπορία, οπότε η διαγραφή διενεργείται με την προσκόμιση στην αρμόδια Υ.Γ.Ε.ΜΗ. της δικαστικής απόφασης, από τον δικαστικό συμπαραστάτη, υποχρεωτικά και επί ποινή έκπτωσης από το λειτούργημά του, ή από όποιον έχει έννομο συμφέρον,

ε) είτε, εφόσον πρόκειται για ομόρρυθμο εταίρο, με την έξοδο ή με τον αποκλεισμό του από την προσωπική εταιρεία, εφόσον δεν συμμετέχει σε άλλη προσωπική εταιρεία.

- το νομικό πρόσωπο διαγράφεται από το Γ.Ε.ΜΗ.:

με την περάτωση της εκκαθάρισης, οπότε η διαγραφή διενεργείται ύστερα από αίτηση του εκκαθαριστή ή των εκκαθαριστών, ενός από τους εταίρους ή ενός εκ των μελών της ένωσης ή οποιουδήποτε τρίτου έχει έννομο συμφέρον.

ΕΜΠΟΡΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ

➤ Τι είναι τα εμπορικά βιβλία;

Εμπορικά βιβλία είναι τα βιβλία που τηρούνται από τους εμπόρους για την απεικόνιση της εμπορικής περιουσίας τους και των μεταβολών της

➤ Ποια είναι η νομοθεσία για τα εμπορικά βιβλία;

Άρθρα 8 επ. ΕμπΝ + ν. 4308/2014 (Ε.Λ.Π.)

➤ Διάκριση των εμπορικών βιβλίων σε υποχρεωτικά και προαιρετικά:

Ανάλογα με το εάν η τήρησή τους είναι υποχρεωτική σε κάθε περίπτωση ή επαφίεται στην βούληση του εμπόρου, τα εμπορικά βιβλία διακρίνονται σε:

- *υποχρεωτικά*: όσα τηρούνται υποχρεωτικά από τον νόμο, και δη:

A. Με βάση τον ΕμπΝ:

α) το ημερολόγιο (άρθρο 8 ΕμπΝ), στο οποίο καταγράφεται καθημερινά η περιουσία και τα χρέη του εμπόρου, οι εμπορικές του εργασίες, οι συμβάσεις, οι αποδοχές και οπισθογραφήσεις πιστωτικών τίτλων και γενικά καθετί που λαμβάνει ή πληρώνει για οποιοδήποτε λόγο, όπως λ.χ. η αγορά οικοπέδου, αυτοκινήτου κ.λπ., καταγράφονται κανονικά στο ημερολόγιο, ενώ οι οικιακές δαπάνες αρκεί να σημειώνονται κατά μήνα,

β) το βιβλίο αντιγραφής επιστολών (άρθρο 8 ΕμπΝ), στο οποίο ο έμπορος οφείλει να κρατά αντίγραφα των επιστολών που λαμβάνει και των επιστολών που στέλνει, και

γ) το βιβλίο απογραφής, όπου αναγράφονται τα περιουσιακά στοιχεία μετά από κατ' έτος καταμέτρηση (απογραφή) των κινητών και ακινήτων της ενσώματης περιουσίας του εμπόρου (άρθρο 9 ΕμπΝ)

B. Με βάση τον ν. 4308/2014:

α) επί απλογραφικού συστήματος το νομικό πρόσωπο τηρεί βιβλίο εσόδων – εξόδων,

β) επί διπλογραφικού συστήματος το νομικό πρόσωπο τηρεί 1) ημερολόγιο, 2) αναλυτικό καθολικό, 3) βιβλίο χρεώσεων και πιστώσεων, 4) ισοζύγιο

- *προαιρετικά*: η τήρησή τους εναπόκειται σε προσωπική επιλογή του εμπόρου· τέτοια είναι ενδεικτικά το καθολικό, το βιβλίο αποθήκης, το βιβλίο ταμείου, το πρόχειρο, το βιβλίο χρεωστών και πιστωτών, το βιβλίο αγορών και πωλήσεων, το βιβλίο συναλλαγματικών και γραμματίων, το βιβλίο γενικών εξόδων.

➤ Πόσα χρόνια πρέπει ένας έμπορος να διατηρεί τα εμπορικά βιβλία;

Μετά την εφαρμογή του ν. 4308/2014 έχει γεννηθεί ζήτημα εφαρμογής των διατάξεων του ΕμπΝ για τα υποχρεωτικά και τα προαιρετικά εμπορικά βιβλία

άρθρο 11 § 2 ΕμπΝ «Οι έμποροι οφείλουν να διατηρούν τα βιβλία ταύτα επί δέκα έτη»

VS

άρθρο 7 § 1 ν. 4308/2014 «Το σύνολο των λογιστικών αρχείων που η οντότητα τηρεί, σύμφωνα με τις διατάξεις αυτού του νόμου διαφυλάσσονται για το μεγαλύτερο χρονικό διάστημα από: α) Πέντε (5) έτη από τη λήξη της περιόδου. β) Το χρόνο που ορίζεται από άλλη νομοθεσία». (*οντότητα = κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο)

Στην θεωρία υποστηρίζεται η άποψη ότι οι διατάξεις των λογιστικών αρχείων (άρθρα 3 επ. ν. 4308/2014) κατήργησαν τα άρθρα 8 – 11 ΕμπΝ που ορίζουν ποια είναι τα τηρητέα από τον έμπορο βιβλία, αλλά δεν καταργήθηκαν οι δικονομικές διατάξεις του ΕμπΝ (άρθρα 12 – 17), ούτε οι σχετικές διατάξεις του ΚΠολΔ για την αποδεικτική δύναμη, την ανακοίνωση και την εμφάνιση των εμπορικών βιβλίων. Ωστόσο σχετικά με τα βιβλία του ΕμπΝ ορθό είναι να γίνει δεκτό ότι διατηρούνται για 10 έτη.

Β ΜΕΡΟΣ: ΠΡΑΚΤΙΚΑ

ΠΡΑΚΤΙΚΟ 1

Χαρακτηρίστε ως εμπορικές ή μη τις ακόλουθες πράξεις:

- 1) Δάνειο για αγορά πλοίου
- 2) Άλεση σίτου από μύλο
- 3) Εκτύπωση βιβλίων
- 4) Μεταφορά αποσκευών από αχθοφόρο
- 5) Μίσθωση κινηματογραφικών ταινιών
- 6) Παροχή κινηματογραφικών ταινιών διά συνδρομητικής τηλεόρασης ή καλωδιακής τηλεόρασης
- 7) Διεξαγωγή δημοπρασίας έργων τέχνης από ιδιωτικό οίκο
- 8) Μελισσοκομία
- 9) Εξεύρεση υποψηφίου συζύγου και μεσολάβηση στην σύναψη γάμου
- 10) Αγορά σε χαμηλή τιμή χρησιμοποιημένων ενδυμάτων από βιοτεχνία για την επεξεργασία σε νέα ενδύματα
- 11) Επισκευή μουσικού οργάνου
- 12) Ανάθεση σε πρόσωπο να βρει οικία προς ενοικίαση
- 13) Εκμετάλλευση ιαματικών λουτρών
- 14) Μεταφορά προσώπων με ταξί
- 15) Διοργάνωση καλλιτεχνικού πατινάζ σε πάγο για απόδοση κλασικού έργου

- 16) Συγγραφή σεναρίου
- 17) Ιδιωτικό γυμναστήριο
- 18) Γραφείο εξεύρεσης εργασίας
- 19) Ρυμούλκηση αυτοκινήτου από όχημα οδικής βοήθειας
- 20) Παραγωγή κινηματογραφικών ταινιών
- 21) Έκδοση συναλλαγματικής λόγω δωρεάς
- 22) Αγορά συναλλάγματος

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

1) Η χορήγηση δανείου για αγορά πλοίου δεν απαριθμείται στο άρθρο 3 β.δ. 2/14.5.1835, το οποίο περιλαμβάνει ρητά το δάνειο μόνο για τις ανάγκες του πλου. Κατά συνέπεια, το δάνειο για αγορά πλοίου συνιστά κατ' αρχήν αστική πράξη, εκτός εάν θεωρηθεί υπό συνθήκες ως παράγωγα εξ αντικειμένου εμπορική ως προπαρασκευαστική της αγοράς του πλοίου, που συνιστά πρωτότυπα εμπορική πράξη του θαλασσιού εμπορίου.

2) Η άλεση σίτου από μύλο συνιστά επεξεργασία ξένης πρώτης ύλης σε χρήσιμα πράγματα έναντι ανταλλάγματος. Πρόκειται δηλαδή για επιχείρηση χειροτεχνίας βάσει του άρθρου 2 β.δ. 2/14.5.1835, κι άρα για πρωτότυπα εμπορική πράξη.

3) Εάν δόθηκε το συγγραφικό έργο απλά για εκτύπωση και βιβλιοδεσία με ή χωρίς την παραγωγή σε περισσότερα αντίτυπα (για προσωπική χρήση και διάθεση), τότε συνιστά επιχείρηση χειροτεχνίας από μεριάς του τυπογραφείου, κι άρα πρωτότυπα εμπορική πράξη του χερσαίου εμπορίου βάσει του άρθρου 2 β.δ. 2/14.5.1835.

Εάν πρόκειται για εκδοτικό οίκο, ο οποίος δεν επεξεργάζεται απλά ξένη πρώτη ύλη αλλά προβαίνει ο ίδιος σε σειρά από ενέργειες για την δημιουργία του τελικού αποτελέσματος, θεωρείται επιχείρηση δημοσίων θεαμάτων σύμφωνα με το άρθρο 2

β.δ. 2/14.5.1835, αποτελώντας επίσης πρωτότυπα εμπορική πράξη του χερσαίου εμπορίου.

4) Βάσει του άρθρου 2 β.δ. 2/14.5.1835 η επιχείρηση μετακόμισης, δηλαδή η έναντι ανταλλάγματος μεταφορά πραγμάτων, συνιστά πρωτότυπα εμπορική πράξη του χερσαίου εμπορίου. Όμως, στην περίπτωση του αχθοφόρου κατά την κρατούσα άποψη δεν θεωρείται εμπορική πράξη η μεταφορά των αποσκευών, επειδή η αμοιβή που λαμβάνει δεν συνιστά κατ' ουσίαν κέρδος, αλλά αντάλλαγμα για την σωματική καταπόνησή του.

5) Πρόκειται για επιχείρηση παραγγελίας, αφού ο παραγγελιοδόχος αναλαμβάνει την μίσθωση (διάθεση της χρήσης της ταινίας για ορισμένο χρόνο έναντι ορισμένου ποσού) στο όνομά του, αλλά για λογαριασμό εκείνου που του αναθέτει το σχετικό έργο, ήτοι του παραγγελέως. Συνεπώς, πρόκειται για πρωτότυπα εμπορική πράξη του χερσαίου εμπορίου (άρθρο 2 β.δ. 2/14.5.1835), η οποία είναι αμφιμερώς εμπορική, τόσο για τον παραγγελιοδόχο όσο και για τον παραγγελέα.

6) Η παροχή συνδρομητικής τηλεόρασης συνιστά ανάληψη υποχρέωσης για παροχή κινητού πράγματος σε χρόνο μεταγενέστερο της συμφωνίας έναντι αμοιβής, δηλαδή επιχείρηση προμηθείας. Βάσει του άρθρου 2 β.δ. 2/14.5.1835 η επιχείρηση προμηθείας συνιστά πρωτότυπα εμπορική πράξη του χερσαίου εμπορίου.

7) Η οργάνωση διαγωνισμού πώλησης κινητών πραγμάτων περιλαμβάνεται ως δραστηριότητα στον κατάλογο του άρθρου 2 β.δ. 2/14.5.1835 (επιχείρηση πλειστηριάσεως). Συνεπώς εν προκειμένω η δημοπρασία συνιστά πρωτότυπα, και δη αμφιμερώς, εμπορική πράξη του χερσαίου εμπορίου.

8) Λόγω ρητής εξαίρεσης του πρωτογενούς τομέα από την εμπορικότητα (βλ. άρθρο 8 εδ. α' β.δ. 2/14.5.1835) η μελισσοκομία δεν αποτελεί εμπορική πράξη. Στην δραστηριότητα του πρωτογενούς τομέως δεν υπάρχει το συστατικό για την εμπορικότητα στοιχείο της διαμεσολάβησης, αφού στην περίπτωση αυτή τα αγαθά προέρχονται απ' ευθείας από την ίδια την φύση.

9) Πρόκειται για επιχείρηση μεσιτείας (μεσολάβηση ή υπόδειξη ευκαιρίας για σύναψη σύμβασης). Παρ' ότι είναι μεν άκυρη ως σύμβαση σύμφωνα με το άρθρο 708

ΑΚ, η ακυρότητα της σύμβασης δεν επηρεάζει την εμπορικότητα της πράξης. Συνεπώς, είναι πρωτότυπα εμπορική πράξη του χερσαίου εμπορίου.

10) Η αγορά προς μεταπώληση αναφέρεται ρητά ως πρωτότυπα εμπορική πράξη του χερσαίου εμπορίου σύμφωνα με το άρθρο 2 β.δ. 2/14.5.1835. Η αγορά του κινητού πράγματος πρέπει να γίνεται με πρόθεση μεταπώλησης, όπως εν προκειμένω. Το πράγμα μπορεί να προορίζεται να μεταπωληθεί είτε αυτούσιο είτε επεξεργασμένο. Συνεπώς, πρόκειται εδώ για πρωτότυπα εμπορική πράξη του χερσαίου εμπορίου.

11) Η επισκευή μουσικού οργάνου συνιστά επεξεργασία ξένης πρώτης ύλης σε χρήσιμο πράγμα και δη συγκεκριμένα επισκευή – διόρθωση αυτής ώστε να καταστεί πλήρως λειτουργική. Συνιστά έτσι επιχείρηση χειροτεχνίας βάσει του άρθρου 2 β.δ. 2/14.5.1835, κι άρα για πρωτότυπα εμπορική πράξη

12) Πρόκειται για έναντι αμοιβής μεσολάβηση ή υπόδειξη ευκαιρίας για σύναψη σύμβασης που προηγουμένως δεν ήταν ως δυνατότητα γνωστή στον εντολέα, (επιχείρηση μεσιτείας). Η πράξη αυτή είναι πρωτότυπα εμπορική, αφού περιλαμβάνεται στο άρθρο 2 β.δ. 2/14.5.1835.

13) Ως πρωτογενής τομέας της οικονομίας η εκμετάλλευση των ιαματικών λουτρών, δηλαδή προϊόντων της γης, εντάσσεται στην εξαίρεση του άρθρου 8 εδ. α' β.δ. 2/14.5.1835, κι άρα δεν συνιστά εμπορική πράξη. Όμως, στα πλαίσια της οργανωμένης επιχείρησης η εν λόγω εκμετάλλευση θα αποκτά εμπορικότητα, αφού θα συγκεντρώνει κατ' ουσίαν όλα τα στοιχεία της εμπορικότητας (κριτήριο εμπορικότητας).

14) Πρόκειται για μεταφορά προσώπων από τόπο σε τόπο έναντι αμοιβής. Συνεπώς, είναι επιχείρηση μεταφοράς/μετακομίσεως κι άρα πρωτότυπα εμπορική πράξη σύμφωνα με το άρθρο 2 β.δ. 2/14.5.1835.

15) Πρόκειται για επιχείρηση δημοσίων θεαμάτων που ως αντικείμενο έχει την ανάληψη της παροχής προς το κοινό κάθε μορφής ψυχαγωγίας. Η επιχείρηση δημοσίων θεαμάτων περιλαμβάνεται στον κατάλογο του άρθρου 2 β.δ. 2/14.5.1835 κι άρα συνιστά πρωτότυπα και αμφιμερώς εμπορική πράξη του χερσαίου εμπορίου.

16) Η συγγραφή σεναρίου ως καλλιτεχνική δημιουργία αποτελεί πρωτότυπη, πρωτογενή παραγωγή από την οποία ελλείπει το στοιχείο της διαμεσολάβησης κι άρα εξαιρείται της εμπορικότητας. Συνεπώς, η συγγραφή σεναρίου δεν συνιστά πρωτότυπα εμπορική πράξη.

17) Πρόκειται για παροχή ιδιωτικών υπηρεσιών προς το κοινό έναντι ανταλλάγματος κι άρα για επιχείρηση πρακτορείας, η οποία είναι πρωτότυπα εμπορική πράξη του χερσαίου εμπορίου βάσει του άρθρου 2 β.δ. 2/14.5.1835.

18) Πρόκειται για διεκπεραίωση αλλότριων υποθέσεων, δηλαδή παροχή υπηρεσιών προς το κοινό. Συνιστά δηλαδή επιχείρηση πρακτορείας, η οποία αποτελεί ρητά πρωτότυπα εμπορική πράξη του χερσαίου εμπορίου βάσει του άρθρου 2 β.δ. 2/14.5.1835.

19) Η ρυμούλκηση καθ' αυτήν συνιστά επιχείρηση μεταφοράς – μετακομίσεως, η οποία όμως συνδυάζεται με την γενικότερη παροχή υπηρεσιών προς το κοινό (πρακτορεία), κι άρα ως βοηθητική της γενικότερης παροχής εντάσσεται σε αυτήν. Βάσει του άρθρο 2 περ. στ' β.δ. 2/14.5.1835 εμπορική είναι πάσα επιχείρηση πρακτορείας, δηλαδή κάθε παροχή ιδιωτικών υπηρεσιών προς άλλο πρόσωπο έναντι ανταλλάγματος. Πρέπει να παρέχεται προς το κοινό, άρα προς την αγορά, διότι άλλως η σχετική διεκπεραίωση ιδιωτικών υποθέσεων θα παραμένει απλή αστική πράξη (συν. 681 ΑΚ). Πρόκειται, λοιπόν, για πρωτότυπα εμπορική πράξη του χερσαίου εμπορίου.

20) Η ανάληψη από τον παραγωγό της υποχρέωσης παροχής προς το κοινό ψυχαγωγίας, δηλαδή της ταινίας, στην οποία περιλαμβάνεται κάθε ενδιάμεση εργασία προετοιμασίας ή παραγωγής αυτής, συνιστά πρωτότυπα εμπορική πράξη, και συγκεκριμένα επιχείρηση δημοσίων θεαμάτων. Η πράξη αυτή είναι αμφιμερώς εμπορική τόσο για τον παραγωγό όσο και για εκείνον που του αναθέτει το σχετικό έργο.

21) Κάθε πράξη επί συναλλαγματικής είναι πρωτότυπα εμπορική πράξη τόσο βάσει του β.δ. 2/14.5.1835 όσο και με το άρθρο 79 ν. 5325/1932. Η αιτία που οδήγησε στην έκδοσή της δεν ενδιαφέρει ούτε εμποδίζει τον χαρακτηρισμό της πράξης ως

εμπορικής. Συνεπώς, η έκδοση συναλλαγματικής είναι πρωτότυπα και δη αμφιμερώς εμπορική πράξη του χερσαίου εμπορίου, ακόμη κι αν η αιτία της είναι αστικής φύσης, όπως είναι η δωρεά.

22) Σύμφωνα με το άρθρο 2 β.δ. 2/14.5.1835 οι κολλυβιστικές εργασίες συνιστούν πρωτότυπα εμπορικές πράξεις. Έτσι, η αγορά συναλλάγματος είναι πρωτότυπα εμπορική πράξη, αν και στην σύγχρονη εποχή επειδή γίνεται από τα ανταλλακτήρια συναλλάγματος που φέρουν την μορφή της Α.Ε., θα θεωρούνται εμπορικές πράξεις ούτως ή άλλως λόγω παράγωγης εξ υποκειμένου εμπορικότητας.

ΠΡΑΚΤΙΚΟ 2

Θεωρούνται έμποροι τα κάτωθι πρόσωπα;

- 1) Μία Ο.Ε. που πριν να καταχωρισθεί στο Γ.Ε.ΜΗ. διενεργεί διατόπιες μεταφορές πραγμάτων
- 2) Το πρόσωπο που αγόρασε ορισμένη ποσότητα ξυλείας στο όνομά του αλλά για λογαριασμό εμπόρου ξυλείας
- 3) Ο λαθρέμπορος ταπήτων
- 4) Ο εταίρος Ι.Κ.Ε. με εγγυητική εισφορά
- 5) Ο πτωχεύσας που ασκεί εμπορικές πράξεις
- 6) Ένας stand-up κωμικός
- 7) Μια Α.Ε. που έχει αποκλειστικά φιλανθρωπικό σκοπό
- 8) Ο ομόρρυθμος εταίρος
- 9) Ο ετερόρρυθμος εταίρος μιας Ο.Ε.
- 10) Ο αχθοφόρος
- 11) Ο διαχειριστής Ε.Π.Ε.
- 12) Το πρόσωπο που έχει ασυμβίβαστο και ενεργεί εμπορικές πράξεις

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

- 1) Η ομόρρυθμη εταιρεία αποκτά νομική προσωπικότητα από την καταχώρισή της στο Γ.Ε.ΜΗ. (251 § 2 ν. 4072/2012). Ωστόσο, σύμφωνα με το άρθρο 251 § 3 εδ. α' «*Αν η εταιρεία αρχίσει την εμπορική της δραστηριότητα πριν από την καταχώριση στο Γ.Ε.ΜΗ., οι διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου εφαρμόζονται αναλόγως και ως προς*

αυτήν». Συνεπώς, από την στιγμή που η εταιρεία έχει αρχίσει την εμπορική της δραστηριότητα θεωρείται έμπορος (κατά το υποκειμενικό σύστημα εμπορικότητας) και εφαρμόζονται σε αυτήν οι διατάξεις του ν. 4072/2012 για την ομόρρυθμη εταιρεία αναλογικά.

2) Πρόκειται για περίπτωση επιχείρησης παραγγελίας που εάν γίνεται κατ' επάγγελμα καθιστά τον παραγγελιοδόχο έμπορο. Εν προκειμένω φαίνεται για μεμονωμένη περίπτωση παραγγελίας, δηλαδή έμμεσης αντιπροσώπευσης (211 επ. ΑΚ) κι άρα δεν πρόκειται για έμπορο, παρ' ότι η πράξη είναι πρωτότυπα εμπορική (2 β.δ. 2/14.5.1835 σε συνδ. με 90 ΕμπΝ).

3) Η άσκηση παράνομης εμπορίας δεν εμποδίζει την επέλευση των εμπορικών συνεπειών, αφού ο παράνομος χαρακτήρας της πράξης δεν αίρει την άσκηση της εμπορίας. Απλά η εμπορικότητα εν προκειμένω είναι χολή, κι άρα ο παρά τις σχετικές απαγορεύσεις έμπορος δεν μπορεί να επικαλεσθεί υπέρ του τις ευμενείς συνέπειες της εμπορικότητας, αλλά θα υποστεί τις δυσμενείς τέτοιες.

4) Στην Ι.Κ.Ε. υπάρχει η δυνατότητα να μετάσχει κάποιος εταίρος με εγγυητική εισφορά (79 ν. 4072/2012). Ωστόσο, ο εν λόγω εταίρος παραμένει εταίρος και δεν συνεμπορεύεται με την Ι.Κ.Ε., η δε εγγυητική ευθύνη του συνιστά την εισφορά του, δεν του προσδίδει εμπορική ιδιότητα κι άρα δεν καθίσταται έμπορος.

5) Πριν από τον ΠτΚ (ν. 3588/2007) το άρθρο 1 α.ν. 635/1937 όριζε ότι ο πτωχεύσας περιέρχεται σε εμπορική ανικανότητα. Μετά την θέση σε ισχύ του ΠτΚ, που κατήγγησε τον α.ν. 635/1937, ο πτωχεύσας στερείτο μόνο τα δικαιώματα προσωπικής φύσης που προέβλεπαν ειδικές διατάξεις νόμων (15 ΠτΚ), κι άρα ελλείπει ειδικότερης απαγόρευσης ο πτωχεύσας μπορούσε να έχει την εμπορική ιδιότητα, όπως και να την διατηρεί και μετά την πτώχευσή του. Το ίδιο ισχύει και με τον ν. 4738/2020, αφού το άρθρο 91 αυτού επαναλαμβάνει την αντίστοιχη διάταξη του προϊσχύσαντος ΠτΚ. Συνεπώς, παρά την πτώχευσή του ο έμπορος διατηρεί την εμπορική του ιδιότητα.

6) Βάσει του άρθρου 2 β.δ. 2/14.5.1835 η επιχείρηση δημοσίων θεαμάτων είναι πρωτότυπα εμπορική πράξη. Στην σχετική κατηγορία εντάσσεται η διοργάνωση

οποιασδήποτε εκδήλωσης, η οποία απευθύνεται σε ακροατές ή θεατές («κοινό») και κάθε σχετική με την διοργάνωση ενδιάμεση εργασία. Δεν είναι, όμως, εμπορική η ατομική παράσταση ενός έργου από τον ίδιο τον πνευματικό δημιουργό λόγω εξαίρεσης της πνευματικής δημιουργίας από την εμπορικότητα, εκτός εάν έχει τα στοιχεία της εμπορικότητας, δηλαδή πραγματικά απευθύνεται στο ευρύ κοινό, με επένδυση κεφαλαίου (π.χ. μίσθωση χώρου, μαζική διάθεση εισιτηρίων κλπ) και ανάληψη ρίσκου.

7) Η Α.Ε. αποκτά εμπορική ιδιότητα με βάση το τυπικό σύστημα, δηλαδή απ' ευθείας από τον ίδιο τον νόμο (βλ. 1 § 2 ν. 4548/2018). Η Α.Ε. αποκτά την εμπορική ιδιότητα ανεξάρτητα από το εάν ο σκοπός της είναι ή όχι εμπορικός. Άρα, ακόμη κι αν έχει φιλανθρωπικό σκοπό η Α.Ε. είναι έμπορος.

8) Κατά κρατούσα γνώμη ο ομόρρυθμος εταίρος θεωρείται έμπορος από μόνης της ιδιότητός του ως μέλος της ομόρρυθμης εταιρείας χωρίς να απαιτείται η άσκηση εμπορικών πράξεων και από τον ίδιο. Η αιτιολογία της απόδοσης εμπορικής ιδιότητας στον ομόρρυθμο εταίρο είναι η απεριόριστη και εις ολόκληρον ευθύνη του για τα χρέη της εταιρείας. Ωστόσο, η άποψη αυτή φαίνεται να αλλάζει, αφού πλέον δεν μπορεί να επιστηριχθεί βάσει της συνειδητής μεταστροφής του εμπορικού νομοθέτη, ο οποίος ρητά διαφοροποιείται από την ισχύουσα διακριτική μεταχείριση του ομορρύθμου εταίρου έναντι των λοιπών μελών εμπορικών εταιρειών. Έτσι, μετά την κατάργηση της υποχρέωσης του ομορρύθμου εταίρου να εγγραφεί στο Γ.Ε.ΜΗ. και της συμπτώχευσης αυτού με την πτώχευση της ομόρρυθμης εταιρείας, ο ομόρρυθμος εταίρος δεν θα πρέπει να θεωρείται έμπορος από μόνης της συμμετοχής του στην ομόρρυθμη εταιρεία.

9) Ο εταίρος ή ο μέτοχος εταιρείας, πλην του ομορρύθμου εταίρου, δεν είναι έμπορος λόγω της αρχής του χωρισμού μεταξύ νομικής προσωπικότητας και των φυσικών ή νομικών προσώπων που είναι μέλη του. Άρα, ούτε ο ετερόρρυθμος εταίρος είναι έμπορος από μόνης της ιδιότητός του ως μέλους της εταιρείας.

10) Ο αχθοφόρος, παρ' ότι ως δραστηριότητα εντάσσεται στην επιχείρηση μετακόμισης/μεταφοράς κατ' άρθρο 2 β.δ. 2/14.5.1835, δεν θεωρείται έμπορος λόγω της έλλειψης κέρδους, που είναι εγγενές στοιχείο της εμπορικότητας. Κάθε σχετική

απολαβή θεωρείται ως αντιστάθμισμα του προσωπικού μόχθου του και όχι κέρδος. Ενώ υπάρχει διάσταση απόψεων ως προς το εάν ο αχθοφόρος δεν θεωρείται καθόλου έμπορος ή εάν θεωρείται μικρέμπορος, αμφότερες οι θεωρήσεις αυτές συγκλίνουν κατ' αρχήν στο ότι δεν εφαρμόζονται στον αχθοφόρο οι δυσμενείς συνέπειες της εμπορικότητας λόγω της παντελούς έλλειψης κέρδους και κινδύνου, που είναι συστατικά στοιχεία της εμπορικότητας.

11) Οι διαχειριστές των εταιρειών εκφράζουν στο πλαίσιο της οργανικής τους εξουσίας την βούληση του νομικού προσώπου που εκπροσωπούν και άρα κάθε εμπορική πράξη χαρακτηρίζει το ίδιο το νομικό πρόσωπο και όχι τους ίδιους τους διαχειριστές ως πρόσωπα με διακριτή προσωπικότητα από τα πρόσωπα που εκπροσωπούν. Συνεπώς, ένας διαχειριστής Ι.Κ.Ε. δεν αποκτά την εμπορική ιδιότητα από μόνο τον λόγο ότι είναι διαχειριστής εταιρείας που είναι έμπορος.

12) Η ύπαρξη ασυμβίβαστου δεν εμποδίζει την κτήση της εμπορικής ιδιότητας. Συνεπώς, καθίσταται έμπορος κάποιος ακόμη κι αν στο πρόσωπό του συντρέχει ασυμβίβαστο για την άσκηση εμπορικής δραστηριότητας παράλληλα με την άσκηση ενός επαγγέλματος/λειτουργήματος. Ωστόσο από το θεσμικό πλαίσιο που διέπει το επάγγελμα/λειτουργήμα, το οποίο θέτει ασυμβίβαστο παράλληλης άσκησης εμπορικής δραστηριότητας, θα επιβληθούν στον έμπορο πειθαρχικές, διοικητικές ή λοιπές κυρώσεις.

ΠΡΑΚΤΙΚΟ 3

Ο Α είναι ιδιοκτήτης 100 αιγοπροβάτων, τα οποία εκτρέφει με την συνδρομή της οικογένειάς του σε ορεινή αγροτική περιοχή της Ηπείρου. Η εκτροφή γίνεται υπό την τήρηση των απαιτούμενων πρωτοκόλλων τόσο για την εκτροφή των ζώων, προκειμένου ο Α να συλλέγει και πωλεί το γάλα τους, όσο και για την θανάτωσή τους, ώστε να πωλεί το κρέας τους. Η διάθεση των προϊόντων αυτών γίνεται τόσο στον γειτονικό συνεταιρισμό όσο και σε τοπικά καταστήματα της περιοχής.

ΕΡΩΤΑΤΑΙ:

1. Είναι εμπορικές οι δραστηριότητες του Α;
2. Ο Α θεωρείται έμπορος; Αν ναι, γιατί/Αν όχι, υπό ποιες προϋποθέσεις μπορεί να θεωρηθεί;
3. α) Στην περίπτωση που ο Α αποδέχθηκε συναλλαγματική ποσού 5.000 ευρώ για την αγορά εξοπλισμού από τον Β, ο οποίος φέρεται ως εκδότης και λήπτης της συναλλαγματικής, ο Β μπορεί να αξιοποιήσει τους ορισμούς του άρθρου 448 ΚΠολΔ για την αυξημένη αποδεικτική ισχύ των εμπορικών βιβλίων; β) Επί μη πληρωμής της συναλλαγματικής ο Β δύναται να ζητήσει την πτώχευση του Α;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

1. Η κτηνοτροφία συνιστά δραστηριότητα του πρωτογενούς τομέα. Όπως προκύπτει από το άρθρο 8 εδ. α' β.δ. 2/14.5.1835, η δραστηριότητα του πρωτογενούς τομέα εξαιρείται της εμπορικότητας. Συνεπώς, κατ' αρχήν οι δραστηριότητες του Α δεν συνιστούν εμπορικές πράξεις.
2. Σύμφωνα με το άρθρο 1 ΕμπΝ έμπορος χαρακτηρίζεται εκείνος που μετέρχεται πράξεις εμπορικές κατά κύριο (ενν. σύννηθες) επάγγελμα. Έτσι, έμπορος καθίσταται κατά το ουσιαστικό σύστημα όποιος διενεργεί πράξεις που είναι πρωτότυπα εμπορικές σύμφωνα με το άρθρο 2 ή 3 β.δ. 2/14.5.1835 κατά σύννηθες επάγγελμα, δηλαδή συστηματικά και με σκοπό τον βιοπορισμό του.

Ο Α μπορεί μεν να βιοπορίζεται από την δραστηριότητα της εκτροφής και πώλησης των ζώων του, όμως οι πράξεις που διενεργεί δεν συνιστούν εμπορικές πράξεις κι άρα η διενέργειά τους, καίτοι συστηματική, δεν είναι ικανή να του προδώσει την ιδιότητα του εμπόρου.

Σημειωτέον ότι η τήρηση των πρωτοκόλλων για την σωστή εκτροφή των ζώων, την συλλογή του γάλακτος και την θανάτωση δεν είναι ικανή από μόνη της να προσδώσει στον Α την εμπορική ιδιότητα, διότι εξυπηρετεί τις ανάγκες του ιδίου και της οικογένειάς του, καθώς και την ευρύτερη δημόσια υγεία των προσώπων που καταναλώνουν τα σχετικά προϊόντα, χωρίς αυτή η διαδικασία να συνιστά ουσιαστική επένδυση κεφαλαίου, αλλά στοιχειώδη συνθήκη για την σύγχρονη εκτροφή και ευζωία των ζώων και την μη διακινδύνευση της δημόσιας υγείας.

Τέτοια ιδιότητα (εμπορική) θα μπορούσε να αποκτήσει ο Α, εάν η δραστηριότητά του γινόταν υπό συνθήκες οργανωμένης επιχείρησης, δηλαδή σε μεγάλη κλίμακα, με την απασχόληση προσωπικού (ήτοι εργατικού δυναμικού) και την επένδυση κεφαλαίου και την χρήση εξοπλισμού, ώστε σύμφωνα με το σύστημα της οργανωμένης επιχείρησης να μπορούσε να θεωρηθεί η δραστηριότητά του, καίτοι εκ του πρωτογενούς τομέως, ως εμπορική βάσει του κριτηρίου της εμπορικότητας (διαμεσολάβηση στην αγορά, πρόθεση – επιδίωξη κέρδους, ανάληψη κινδύνου)

3. α) Η αποδοχή συναλλαγματικής συνιστά εμπορική πράξη δυνάμει ρητής αναφοράς στο άρθρο 2 β.δ. 2/14.5.1835 («τας συναλλαγματικάς») και μεταγενεστέρως του άρθρου 79 ν. 5325/1932. Ο εμπορικός χαρακτήρας της αποδοχής συναλλαγματικής δεν αναιρείται από τον μη εμπορικό χαρακτήρα της αιτίας της αποδοχής της. Ωστόσο μόνη η αποδοχή συναλλαγματικής δεν πληροί της προϋπόθεσης της κατ' επάγγελμα διενέργειας πρωτότυπα εμπορικών πράξεων για να θεωρηθεί ο Α έμπορος.

Σύμφωνα με το άρθρο 448 § 1 ΚΠολΔ *«Τα βιβλία που αναφέρονται στις περιπτώσεις α` και β` της παραγράφου 1 του άρθρου 444, εφόσον είναι συνταγμένα σύμφωνα με τους νόμιμους τύπους, αποτελούν μεταξύ εμπόρων ή άλλων προσώπων υποχρεωμένων να τηρούν όμοια βιβλία πλήρη απόδειξη για όσα αναφέρονται σε αυτά, αλλά επιτρέπεται η ανταπόδειξη. Κατά προσώπων όμως που δεν έχουν υποχρέωση να τηρούν αυτά τα βιβλία αποτελούν πλήρη απόδειξη για το μέγεθος της απαίτησης, όταν η ύπαρξη*

της είναι αποδεδειγμένη με άλλο τρόπο, και μόνο για ένα έτος αφότου γίνει η εγγραφή, εκτός αν ο υπόχρεος αναγνώρισε με την υπογραφή του το περιεχόμενο». Συνεπώς, από την στιγμή που ο Α δεν είναι έμπορος τα εμπορικά βιβλία που τηρεί ο Β δεν μπορούν να αποτελέσουν πλήρη απόδειξη κατά τους όρους του άρθρου 448 ΚΠολΔ ούτε καν για το μέγεθος της απαίτησης, αφού από τα δεδομένα του πρακτικού δεν προκύπτει ότι ο Α αναγνώρισε με την υπογραφή του το περιεχόμενο στο βιβλίο του Β.

β) Υπό την ισχύ του ΠτΚ (ν. 3588/2007) πτωχευτική ικανότητα είχαν μόνο τα πρόσωπα που έφεραν την εμπορική ιδιότητα. Υπό τον ΠτΚ δεν θα μπορούσε να ζητηθεί η πτώχευση του Α λόγω έλλειψης της εμπορικής ιδιότητας, κι άρα το αίτημα του Β θα απορριπτόταν ως νόμω αβάσιμο. Όμως, πλέον υπό την ισχύ του ν. 4738/2020 η πτωχευτική ικανότητα δεν εξαρτάται πλέον από την εμπορική ιδιότητα, κι έτσι δύναται ο Α να κηρυχθεί σε πτώχευση, συντρεχόντων και των λοιπών προϋποθέσεων του νόμου (76 επ. ν. 4738/2020).

ΠΡΑΚΤΙΚΟ 4

Ο Α αποφάσισε να μισθώσει βάσει ειδικής σχετικής νομοθεσίας περιοχή στο Πόρτο Χέλι για την ανάπτυξη λατομείου. Για τον λόγο αυτόν αιτήθηκε και έλαβε από ελληνική τράπεζα δάνειο για την αγορά εξοπλισμού για την εξόρυξη αδρανών υλικών. Έναν χρόνο αργότερα, με σκοπό να αυξήσει την δυναμική των εξορυκτικών εργασιών του, ο Α αντάλλαξε τέσσερα από τα μηχανήματά του με δύο άλλα, πιο σύγχρονα μηχανήματα του Β, ο οποίος ασχολείται με την εμπορία μεταχειρισμένων και καινούργιων μηχανημάτων στον οικείο κλάδο. Ωστόσο, το ένα από τα παλιά μηχανήματα που αντάλλαξε ο Α ήταν πλήρως ελαττωματικό και ο Β ζήτησε από τον Α να του αποκαταστήσει την ζημία με καταβολή σε χρήμα της αξίας του μηχανήματος.

ΕΡΩΤΑΤΑΙ:

1. Είναι εμπορική η εκμετάλλευση του λατομείου από τον Α;
2. Μπορεί ο Β να κάνει χρήση της αυξημένης αποδεικτικής ισχύος των εμπορικών του βιβλίων (συγκεκριμένα του ημερολογίου);
3. Μπορεί ο Β να ζητήσει την προσωπική κράτηση του Α για το χρέος του;
4. Είναι νόμιμο το αίτημα του Β για κήρυξη του Α σε πτώχευση;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

1. Όπως προκύπτει ευθέως από το άρθρο 8 εδ. α' β.δ. 2/14.5.1835 εξαιρούνται της εμπορικότητας οι δραστηριότητες του πρωτογενούς τομέως, ήτοι κάθε δραστηριότητα που σχετίζεται με την γη και ό,τι πηγάζει από αυτή. Συνεπώς, κατ' αρχήν η λατομική δραστηριότητα εντάσσεται στον πρωτογενή τομέα και δεν έχει εμπορικό χαρακτήρα.

Όμως, βάσει του συστήματος της οργανωμένης επιχείρησης που ακολουθεί το κριτήριο της εμπορικότητας κάθε δραστηριότητα που αναπτύσσεται στο πλαίσιο οργανωμένης επιχείρησης, δηλαδή σε μεγάλη κλίμακα, με την χρήση παραγωγικών

συντελεστών (δηλαδή την απασχόληση εργατικού δυναμικού και την επένδυση κεφαλαίου) και την χρήση εξοπλισμού θεωρείται ότι είναι εμπορική, αφού εμπεριέχει ως δραστηριότητα τα συστατικά στοιχεία της εμπορικότητας (διαμεσολάβηση στην αγορά, πρόθεση – επιδίωξη κέρδους, ανάληψη κινδύνου).

Κατόπιν τούτων, επειδή ο Α προέβη σε μίσθωση χώρου για εκμετάλλευσή του βάσει της ειδικής νομοθεσίας που υπάρχει, επενδύοντας αρκετά χρήματα, δεδομένων των σχετικών εργασιών, και χρησιμοποιώντας μηχανήματα, και δη 4 ήδη από την αρχή, για μεγάλης ποσότητας εξορυκτική παραγωγή αδρανών υλικών, η δραστηριότητά του καθίσταται εμπορική.

2. Σύμφωνα με το άρθρο 448 § 1 ΚΠολΔ *«Τα βιβλία που αναφέρονται στις περιπτώσεις α` και β` της παραγράφου 1 του άρθρου 444, εφόσον είναι συνταγμένα σύμφωνα με τους νόμιμους τύπους, αποτελούν μεταξύ εμπόρων ή άλλων προσώπων υποχρεωμένων να τηρούν όμοια βιβλία πλήρη απόδειξη για όσα αναφέρονται σε αυτά, αλλά επιτρέπεται η ανταπόδειξη. Κατά προσώπων όμως που δεν έχουν υποχρέωση να τηρούν αυτά τα βιβλία αποτελούν πλήρη απόδειξη για το μέγεθος της απαίτησης, όταν η ύπαρξή της είναι αποδεδειγμένη με άλλο τρόπο, και μόνο για ένα έτος αφότου γίνει η εγγραφή, εκτός αν ο υπόχρεος αναγνώρισε με την υπογραφή του το περιεχόμενο».*

Τόσο ο Α όσο και ο Β είναι έμποροι, ο πρώτος λόγω της οργανωμένης επιχείρησης που διατηρεί και ο δεύτερος λόγω της διενέργειας πρωτότυπα εμπορικών πράξεων. Τα εμπορικά βιβλία που τηρεί ο Β αποτελούν πλήρη απόδειξη (αυξημένη αποδεικτική ισχύς τους ως ιδιωτικών εγγράφων κατά 444 ΚΠολΔ, αλλά χωρεί ανταπόδειξη) υπέρ του, εφ' όσον είναι συντεταγμένα σύννομα (10 επ. ΕμπΝ σε συνδ. με ν. 4308/2014). Συνεπώς, ο Β δύναται να κάνει πλήρη χρήση του αποσπάσματος του ημερολογίου του που να αποδεικνύει υπέρ αυτού και κατά του Α την σχετική συναλλαγή (ανταλλαγή – 573 ΑΚ).

3. Σύμφωνα με το άρθρο 1047 § 1 ΚΠολΔ *«Προσωπική κράτηση διατάσσεται στις περιπτώσεις που ορίζει ρητώς ο νόμος. Μπορεί να διαταχθεί επίσης και για απαιτήσεις από αδικοπραξία. Η διάρκεια της προσωπικής κράτησης ορίζεται με την απόφαση, έως ένα έτος. Η αγωγή για απαγγελία προσωπικής κράτησης μπορεί να ασκηθεί και αυτοτελώς. Στην περίπτωση αυτή εκδικάζεται κατά την ειδική διαδικασία των*

περιουσιακών διαφορών των άρθρων 614 επ. και υπάγεται στο μονομελές πρωτοδικείο. Η αγωγή αυτή, όταν ασκείται αυτοτελώς, εισάγεται είτε στο δικαστήριο της γενικής δωσιδικίας του εναγομένου, είτε στο δικαστήριο που είναι κατά τόπον αρμόδιο για την απαίτηση. Αίτηση απαγγελίας προσωπικής κράτησης που περιέχεται σε αγωγή για την απαίτηση εκδικάζεται κατά τη διαδικασία στην οποία υπάγεται η αγωγή». Έτσι, μετά και τον ν. 3994/2011 η προσωπική κράτηση για εμπορικά χρέη καταργήθηκε, αφού προηγουμένως είχε κριθεί ως αντισυνταγματική.

Κατά συνέπεια, δεν είναι δυνατό να ζητήσει ο Β την προσωπική κράτηση του Α λόγω της μη αποκατάστασης της ζημίας που υπέστη από το ελαττωματικό ανταλλαγέν μηχανήμα, αφού πρόκειται για χρέος εμπορικό.

4. Βάσει του προϊσχύσαντος ΠτΚ (ν. 3588/2007) πτωχευτική ικανότητα είχαν κατ' αρχήν τα πρόσωπα που ήταν έμποροι. Συνεπώς, αφ' ης στιγμής ο Α θεωρείται έμπορος για τους λόγους που αναφέρθηκαν δύναται να ζητηθεί η πτώχευσή του, συντρεχόντων και των λοιπών προϋποθέσεων του πτωχευτικού δικαίου.

Εξ άλλου, ο ν. 4738/2020 έχει βασικά αποσυνδέσει την πτωχευτική ικανότητα από την εμπορική ιδιότητα. Άρα, και με τον ισχύον θεσμικό πλαίσιο είναι νόμιμο το αίτημα για πτώχευση του Α, ενώ θα ήταν νόμιμο ακόμη κι αν τούτος δεν ήταν έμπορος (76 ν. 4738/2020).